

stemmelser, som kunne passe paa hver enkelt Kommune. Det indskrænker sig derfor til at opstille det Maal, hvorefter der skal stræbes, uden at paabyde dets pædagogiske eller ubetingede Gjennemførelse. Der skal saaledes i den almindelige Almue- og Borger-skole stræbes hen til, at Klasserne blive etaarige, og kan dette ikke naas, skal der idetmindste inden 3 Aar være 3 Klasser, hvor ikke aldeles særlige Forhold gjøre en Undtagelse ønskelig. Fremdeles skal der stræbes hen til Indførelsen af daglig Selvdagsundervisning, og hvor dette ikke kan naas, skal der idetmindste være i Gjennemsnit i den laveste Klasse 3 Timers daglig Undervisning og i de øvrige Klasser 3 hele Dages Undervisning om Aften. Samtidig maa der ikke undervises mere end 40 Børn i en Klasse, og dette Antal skal efterhaanden søges bragt ned til 30. Foruden de hidtil paabudne Fag skal der undervises i Dans, Nordens Historie, Naturhistorie samt, hvor det er muligt, Verdenshistorie og Regning, i Husflids-Arbejde og kvindeligt Haandarbejde. Bestemmelserne ere saaledes istand til at modtage en højt forskellig Anvendelse, de kunne udvides og indskrænkes efter et Skjøn; men dette Skjøn henlægges ikke til Kommunerne, men i Virkeligheden til Ministeren, der alene har Afgjørelsen, naar der skal oprettes faste Lærere, og ellers naar Skoleinspektørernes Mening er forskellig fra Kommunalbestyrelsernes. Vi forstaa ikke, hvorledes dette kan forenes med Grundlovens Løfte i § 91, at „Kommunernes Ret til under Statens Tilsyn selvstændig at styre deres Anliggender vil blive ordnet ved Lov;“ thi Statsstyrelsen kan jo her gribe ind overalt. Den kan uden Hensyn til, om Kommunerne billige Ordningen eller ikke, indensfor de fastsatte meget vide Grænser bestemme Skolernes Antal og Distrikter, Undervisningens Tid og Fag, Klassernes Antal, Lærernes Lønninger osv. Statens i Grundloven forudsatte Tilsyn er blevet til dens Styrelse, og Kommunernes Selvstyrelse er bleven til deres Udførelse af Statens Villie. Vi ere, som foran udviklet, overbeviste om, at en saadan Ordning utvivlsom vil fjerne Befolkningen fra Skolen og dens Gjærning istedetfor at knytte den dertil og derved tilvejebringe Hovedvilkåret for, at det i Lovforslaget tilføjede Maal kan søres fra Papiret ud i frugtbar Virksomhed. Udvalgs-Flerparten i 1873 udtales ogsaa, at „det maa være Kommuneraadets Sag at lede og styre Kommunens offentlige Skolevæsen dets umiddelbart, dets middelbart gennem et Udvalg eller Navn af særlig dertil stiftede Mænd. Staten har kun, baade for det almindelige Formaalets Skyld og til Sikkerhed for den rette Anvendelse af dens Tilskud, gennem Loven at foreskrive visse Regler og at vaage over deres rette Overholdelse. Vi kunne imidlertid ikke følge dette Flertal, naar det tror hermed at kunne forene, at der ved Lovgivningen paalægges Kommunerne uden forudgaaende Samtykke ny større Byr-

der, end der alt paahvile dem, ja endog Indretning af Selvdagsundervisning for hvert Barn 5 Dage egentlig. Statens Evang ligeoverfor den enkelte Kommune maa stærkt taget være begrænset ved dens Evang ligeoverfor Forældrene. Naar Kommunen sørger for, at Forældrene kunne skaffe deres Børn den fyldestgjørende Tilegnelse af det foreskrevne Løvmaal af Kundskab og Færdighed, har den opfyldt, hvad Staten ubetinget bør kræve af den (vor § 18). Selvsjælgelig bør saavel Kommunerne som Staten stræbe efter Evne at gaa endog langt ud derover og f. Ex. at naae de forskjellige Maal, Lovforslaget sætter for Folkeundervisningen; men dette bør Kommunerne gjøre frivillig, og Staten bør ifkun fremme det ved Opmuntring og Understøttelse, ikke ved Befalinger eller Evang. Vel kan det, især hvor den udøvende Magt ikke er i Overensstemmelse med den lovgivende, have sin Betydning, at Statens Evang sker efter faste Lovregler istedetfor efter Statsstyrelsens Skjøn; men for selve Kommunen vil Indskrænkningen i dens fri Virksomhed og i dens Ledelse af sit Skolevæsen være lige følelig. Viser man derimod Kommunernes Velgere den Tillid at forudsætte, at de ville fremme Undervisningen paa bedste Maade, saavidt deres Evner strække til, og Statens Hjælp gjør det muligt for dem, vil den enkelte Kommune lettere faae den rette Følelse af Selvstændighed, Myndighed og det dermed forbundne Ansvar og ansføres til en Selv- virksomhed, som, naar den finder den rette aandelige og materielle Støtte hos Staten, upaatvivelig vil give vort offentlige Skolevæsen et hidtil ukendt Opving, og det i fuld Overensstemmelse med de paa hver Sted tilstedeværende eiendommelige Forhold og med Sikkerhed for de enkelte Kommuners økonomiske Liv.

At Hensyn til den Ængstelighed, hvormed Mange endnu betragte en saadan kommunal Selvstændighed, have vi, skjøndt vi paa ingen Maade dele denne Ængstelighed, dog troet at kunne foreslaa, at ingen Kommune paa egen Haand maa gaa ned under det Ruggældende (vor § 10). Den Evang, der derved paalægges Kommunerne, vil som alt Tilvant føles mindre og vil blive nogenlunde uskadelig, naar den kan betragtes som afluttet, og naar den kommunale Selvstændighed isørgt anerkjendes overalt, hvor der bliver Tale om nye Fremskridt eller nye Byrder (vor § 11). I Overensstemmelse hermed have vi end ikke villet paabyde Kommunerne at indskrænke Børneantallet i hver Klasse fra 50 til 40, undtagen hvor de af andre Grunde og med Udsigt til Statens Understøttelse oprette 3 Klasser i Skolen. At der endnu, 14 Aar efter Lovens ubetingede Bud om 50 Børn som det højeste Antal i en Klasse, findes 50 Skoler, hvori det er overskredet, viser, hvilke Banstøttheder man i saa Henseende kan have at hente